

C-178/23

**Σύνοψη της αιτήσεως προδικαστικής απόφασεως κατά το άρθρο 98,
παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου**

Ημερομηνία καταθέσεως:

21 Μαρτίου 2023

Αιτούν δικαστήριο:

Tribunalul Specializat Mureș (Ρουμανία)

Ημερομηνία της απόφασεως του αιτούντος δικαστηρίου:

3 Δεκεμβρίου 2021

Αιτούσα:

ERB New Europe Funding II

Καθού:

ΥΙ

Αντικείμενο της κύριας δίκης

Αναθεώρηση δικαστικής απόφασης σε θέματα προστασίας των καταναλωτών, η οποία παραβιάζει το δεδικασμένο προηγούμενης τελεσίδικης απόφασης.

Αντικείμενο και νομική βάση της αιτήσεως προδικαστικής απόφασεως

Δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, ζητείται ερμηνεία του άρθρου 7, παράγραφος 1, της οδηγίας 93/13/ΕΟΚ σχετικά με τις καταχρηστικές ρήτρες των συμβάσεων που συνάπτονται με καταναλωτές (στο εξής: οδηγία 93/13).

Προδικαστικό ερώτημα

Έχει η εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 7, παράγραφος 1, της οδηγίας 93/13, υπό το πρίσμα, ιδίως, της αιτιολογικής σκέψης 23 της οδηγίας αυτής και της αρχής της αποτελεσματικότητας,

την έννοια ότι δεν αποκλείει τη δυνατότητα εθνικού δικαστηρίου να εξετάσει υπόνοιες περί καταχρηστικού χαρακτήρα συμβατικών ρητρών οι οποίες περιλαμβάνονται σε σύμβαση συναφθείσα μεταξύ επαγγελματία και καταναλωτή, ακόμη και όταν οι εν λόγω ρήτρες έχουν προηγουμένως εξεταστεί από άλλο εθνικό δικαστήριο στο πλαίσιο πρωτοβάθμιας δίκης η οποία κινήθηκε από τον καταναλωτή, ο οποίος δεν μετέσχε στη σχετική συζήτηση και δεν είχε την κατάλληλη συνδρομή ή εκπροσώπηση από δικηγόρο, εκδόθηκε δε απορριπτική δικαστική απόφαση η οποία δεν προσβλήθηκε από τον καταναλωτή –η οποία, επομένως, απέκτησε, σύμφωνα με το εθνικό δικονομικό δίκαιο, ισχύ δεδικασμένου (res judicata)– εάν, από τις ιδιαίτερες περιστάσεις της διαφοράς, προκύπτει κατά τρόπο πειστικό και εύλογο ότι ο εν λόγω καταναλωτής δεν έκανε χρήση του ενδίκου μέσου στο πλαίσιο της πρώτης αυτής δίκης λόγω των περιορισμένων γνώσεων ή ενημέρωσης που διέθετε;

Σχετικές διατάξεις του δικαίου της Ένωσης

Άρθρο 6, παράγραφος 1, άρθρο 7, παράγραφος 1, και αιτιολογική σκέψη 23 της οδηγίας 93/13

Άρθρο 47 του Χάρτη

Νομολογία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: Δικαστήριο), και ιδίως απόφαση της 18ης Φεβρουαρίου 2016, C-49/14, Finanzmadrid

Σχετικές διατάξεις του εθνικού δικαίου

Legea nr. 193/2000 privind clauzele abuzive din contractele încheiate între profesioniști și consumatori (νόμος 193/2000 περί καταχρηστικών ρητρών στις συμβάσεις που συνάπτονται μεταξύ επαγγελματιών και καταναλωτών), ο οποίος μετέφερε την οδηγία 93/13 στο εθνικό δίκαιο

Codul de procedură civilă (ρουμανικός κώδικας πολιτικής δικονομίας), ιδίως οι διατάξεις περί δεδικασμένου και του εκτάκτου ενδίκου μέσου για την αναθεώρηση απόφασης εκδοθείσας κατά παράβαση του δεδικασμένου προγενέστερης τελεσίδικης απόφασης

Συνοπτική έκθεση των πραγματικών περιστατικών και της πορείας της διαδικασίας

- 1 Στις 10.5.2018, ο καταναλωτής YI, κάτοικος Ρουμανίας, άσκησε ενώπιον του Judecătoria Sectorului 2 București (πρωτοδικείου του τομέα 2 του Βουκουρεστίου, Ρουμανία) ένδικο βοήθημα στο πλαίσιο αστικής διαφοράς κατά της εισπρακτικής εταιρίας ERB New Europe Funding II, εγκατεστημένης στις Κάτω Χώρες, με αίτημα να διαπιστωθεί ο καταχρηστικός χαρακτήρας των ρητρών σύμβασης δανείου που αφορούσαν, κατ' ουσίαν, τις προμήθειες που

συνδέονται με αυτήν καθώς και τη δυνατότητα της τράπεζας που χορήγησε το δάνειο να τροποποιεί μονομερώς το επιτόκιο.

- 2 Επιπλέον, λόγω του μη δεσμευτικού χαρακτήρα των καταχρηστικών ρητρών για τους καταναλωτές, ο ΥΙ ζήτησε να του επιστραφούν τα ποσά που είχε καταβάλει ως προμήθειες καθώς και εκείνα που συνίστανται στη διαφορά μεταξύ του επιτοκίου που είχε καθοριστεί κατά τη σύναψη της σύμβασης και του πράγματι καταβληθέντος βάσει των επιτοκίων που τροποποίησε μονομερώς η τράπεζα.
- 3 Με απόφαση της 26ης Νοεμβρίου 2018, η οποία κατέστη τελεσίδικη εφόσον δεν ασκήθηκε έφεση, το Judecătoria Sectorului 2 București (πρωτοδικείο του τομέα 2 του Βουκουρεστίου) απέρριψε το ένδικο βοήθημα.
- 4 Στις 14 Αυγούστου 2019, μέσω δικηγόρου στον οποίο είχε αναθέσει σχετική εντολή, ο ΥΙ άσκησε παρόμοιο ένδικο βοήθημα κατά της ίδιας εταιρίας ενώπιον του Judecătoria Sighișoara (πρωτοδικείου Sighișoara, Ρουμανία), του κατά τόπον αρμοδίου δικαστηρίου με βάση την κατοικία του.
- 5 Με απόφαση της 5ης Δεκεμβρίου 2019, το Judecătoria Sighișoara (πρωτοδικείο Sighișoara) έκανε δεκτό το ένδικο βοήθημα του καταναλωτή, διαπίστωσε τον καταχρηστικό χαρακτήρα των επίμαχων συμβατικών ρητρών και υποχρέωσε την ERB New Europe Funding II να επιστρέψει στον καταναλωτή τα ποσά που κατέβαλε βάσει των εν λόγω ρητρών.
- 6 Η ERB New Europe Funding II άσκησε έφεση κατά της αποφάσεως αυτής και, κατά τη διάρκεια της κατ' έφεση δίκης, προέβαλε ένσταση δεδικασμένου της αποφάσεως της 26ης Νοεμβρίου 2018 του Judecătoria Sectorului 2 București (πρωτοδικείου του τομέα 2 του Βουκουρεστίου).
- 7 Με απόφαση της 6ης Απριλίου 2021, το Tribunalul Specializat Mureș (ειδικό δικαστήριο Mureș, Ρουμανία), αποφαινόμενο σε τελευταίο βαθμό, επικύρωσε, κατ' ουσίαν, την απόφαση του Judecătoria Sighișoara (πρωτοδικείου Sighișoara) με την οποία διαπιστώθηκε ο καταχρηστικός χαρακτήρας των συμβατικών ρητρών. Το εν λόγω δικαστήριο, ωστόσο, δεν εξέτασε την προβληθείσα ένσταση περί δεδικασμένου.
- 8 Στις 31 Μαΐου 2021, η ERB New Europe Funding II άσκησε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου το έκτακτο ένδικο μέσο της αιτήσεως αναθεωρήσεως με το οποίο ζήτησε την πλήρη μεταρρύθμιση της αποφάσεως της 6ης Απριλίου 2021 και την απόρριψη του ενδίκου βοηθήματος του ΥΙ λόγω του δεδικασμένου της αποφάσεως της 26ης Νοεμβρίου 2018 του Judecătoria Sectorului 2 București (πρωτοδικείου του τομέα 2 του Βουκουρεστίου).

Συνοπτική έκθεση του σκεπτικού της αποφάσεως περί παραπομπής

- 9 Προκαταρκτικώς, το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι το νομικό ζήτημα που τίθεται ενώπιόν του δεν αφορά συγκεκριμένη διάταξη της οδηγίας 93/13, αλλά

την αρχή της αποτελεσματικότητας η οποία απορρέει από τα άρθρα 6, παράγραφος 1, και 7, παράγραφος 1, της εν λόγω οδηγίας.

- 10 Το αιτούν δικαστήριο υπενθυμίζει ότι η αρχή της αποτελεσματικότητας συνεπάγεται ότι οι εθνικοί δικονομικοί κανόνες δεν πρέπει να καθιστούν, ούτε θεωρητικά ούτε πρακτικά, αδύνατη ή υπερβολικά δυσχερή την άσκηση των δικαιωμάτων που παρέχει στους καταναλωτές το δίκαιο της Ένωσης. Πράγματι, κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου, η αρχή της αποτελεσματικότητας προστατεύει τους καταναλωτές από τις καταχρηστικές ρήτρες, τα δε εθνικά δικαστήρια οφείλουν να εξετάζουν αυτεπαγγέλτως τον καταχρηστικό χαρακτήρα των ρητρών σύμβασης συναφθείσας μεταξύ καταναλωτών και επαγγελματιών.
- 11 Εντός αυτού του πλαισίου, το αιτούν δικαστήριο διευκρινίζει ότι, αφενός, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι πρέπει επίσης να λαμβάνεται υπόψη η αρχή της ασφάλειας δικαίου. Συναφώς, η τήρηση των κανόνων περί δεδिकाσμένου είναι ουσιώδης προκειμένου να διασφαλιστεί η αρχή της ασφάλειας δικαίου στην πράξη. Προκύπτει εξ αυτού ότι η προστασία των καταναλωτών δεν είναι απόλυτη και δεν θα μπορούσε να οδηγήσει σε μη τήρηση των εθνικών κανόνων περί δεδिकाσμένου.
- 12 Αφετέρου, κατά την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας ορισμένων μέσων έννομης προστασίας υπό το πρίσμα της αρχής της αποτελεσματικότητας, το Δικαστήριο έλαβε επίσης υπόψη την έλλειψη γνώσης ή ενημέρωσης των καταναλωτών σχετικά με τα δικαιώματά τους.
- 13 Ωστόσο, στην υπό κρίση υπόθεση, κατά το αιτούν δικαστήριο, το δεδिकाσμένο της αποφάσεως του Judecătoria Sectorului 2 București (πρωτοδικείου του τομέα 2 του Βουκουρεστίου) απορρέει από δίκη κατά τη διάρκεια της οποίας ο καταναλωτής, ο οποίος δεν είχε τη συνδρομή δικηγόρου, δεν γνώριζε τα δικαιώματα που προβλέπει η εθνική νομοθεσία στο πλαίσιο του συστήματος προστασίας των καταναλωτών. Τούτο προκύπτει από τις ακόλουθες περιστάσεις:
 - Ο ΥΙ προσέφυγε αρχικά ενώπιον δικαστηρίου της έδρας του επαγγελματία, ήτοι στο Judecătoria Sectorului 2 București (πρωτοδικείο του τομέα 2 του Βουκουρεστίου), ενώ η εθνική νομοθεσία αναγνώριζε ρητώς το δικαίωμά του να προσφύγει ενώπιον του δικαστηρίου του τόπου κατοικίας του, ήτοι του Judecătoria Sighișoara (πρωτοδικείου Sighișoara).
 - Δεν παρέστη κατά την ακροαματική διαδικασία ενώπιον του Judecătoria Sectorului 2 București (πρωτοδικείου του τομέα 2 του Βουκουρεστίου), ενδεχομένως λόγω της μεγάλης απόστασης μεταξύ του τόπου κατοικίας του και της έδρας του εν λόγω δικαστηρίου (περίπου 500 χλμ.) και των εξόδων που συνεπάγεται η πραγματοποίηση ενός τέτοιου ταξιδιού.
 - Επίσης, μολονότι η απόφαση του Judecătoria Sectorului 2 București (πρωτοδικείου του τομέα 2 του Βουκουρεστίου) ανέφερε ρητώς ότι ήταν δυνατή η άσκηση έφεσης κατ' αυτής, ο ΥΙ δεν άσκησε το εν λόγω ένδικο μέσο. Αντιθέτως, ανέθεσε την υπόθεση σε δικηγόρο της επιλογής του μόνον αφότου

η απόφαση αυτή κατέστη τελεσίδικη. Ο εν λόγω δικηγόρος άσκησε παρόμοιο ένδικο βοήθημα κατά της ίδιας εταιρίας, το οποίο αφορούσε κατ' ουσίαν τις ίδιες συμβατικές ρήτρες, ενώπιον του Judecătoria Sighișoara (πρωτοδικείου Sighișoara).

- 14 Το Judecătoria Sighișoara (πρωτοδικείο Sighișoara), το οποίο δεν είχε ενημερωθεί δεόντως για την ύπαρξη της αποφάσεως που εξέδωσε το Judecătoria Sectorului 2 București (πρωτοδικείο του τομέα 2 του Βουκουρεστίου), επανεξέτασε την υπόθεση επί της ουσίας και, με απόφαση της 5ης Δεκεμβρίου 2019, η οποία αποκλίνει από την πρώτη ως άνω απόφαση, έκανε δεκτό το ένδικο βοήθημα του ΥΙ και διαπίστωσε τον καταχρηστικό χαρακτήρα των ρητρών οι οποίες επανεξετάστηκαν κατ' αυτόν τον τρόπο.
- 15 Μολονότι η ERB New Europe Funding II άσκησε έφεση κατά της δεύτερης αυτής αποφάσεως, προέβαλε ένσταση δεδικασμένου μόνο στο τελικό στάδιο της δίκης η οποία κινήθηκε κατόπιν της εν λόγω έφεσης. Εντούτοις, το δευτεροβάθμιο δικαστήριο παρέλειψε να αποφανθεί επί της ενστάσεως αυτής και, με απόφαση της 6ης Απριλίου 2021, επικύρωσε, κατ' ουσίαν, την απόφαση του Judecătoria Sighișoara (πρωτοδικείου Sighișoara), το οποίο είχε διαπιστώσει τον καταχρηστικό χαρακτήρα των συμβατικών ρητρών.
- 16 Εντός αυτού του πλαισίου, το αιτούν δικαστήριο –επιλαμβανόμενο του εκτάκτου ενδίκου μέσου για την αναθεώρηση της τελευταίας απόφασης λόγω δεδικασμένου– διερωτάται αν, στο πλαίσιο της αναθεωρητικής δίκης, δύναται ακόμη να εξετάσει τον καταχρηστικό χαρακτήρα των ρητρών της επίμαχης σύμβασης.
- 17 Δεδομένου ότι δεν εντόπισε στη νομολογία του Δικαστηρίου περαιτέρω στοιχεία τα οποία να το βοηθούν να επιλύσει μια τέτοια αμφιβολία σύμφωνα με το δίκαιο της Ένωσης, το αιτούν δικαστήριο καταλήγει στο συμπέρασμα ότι, προς τον σκοπό αυτό, είναι αναγκαία η απάντηση του Δικαστηρίου στο υποβληθέν προδικαστικό ερώτημα.